

Az erdei szalonka tavaszi vonulásának prognózisa Magyarországon.*)

6 szövegábrával.

Irta : SCHENK JAKAB.

Die Prognose des Frühjahrszuges der Waldschnepfe in Ungarn.**)

Mit 6 Textfiguren.

VON: JAKOB SCHENK.

A madárvonulás problémájának még mindig a „vonulás és időjárás“ című fejezete a legkevésbé tisztázottak egyike, noha e téren végzett megfelelő és tartalmas vizsgálatokban éppen nincs hiány. Oly nagy itt még a bizonytalanság, hogy a kutatók gyakran még a már valóban tisztázott törvényszerűségeket sem merik elfogadni. A leghatározottabban mindenestre WEIGOLD foglalt állást a mellett, hogy az időjárás és vonulás között összefüggés van. Ő volt az, a ki a vonuló madarak két kategóriáját különböztette meg: az egyik az ösztönösen vonulók, a másik az időjárás hatása alatt vonulók csoportja. E probléma egész terjedelmét itt feltárni nem lehet most céлом. Csupán egyetlen, alaposan megvizsgált jelenséget, az erdei szalonka tavaszi vonulásának lefolyását Magyarországon szeretném tárgyalni és ebben kimutatni a vonulás és a meteorológiai tényezők közötti összefüggést.

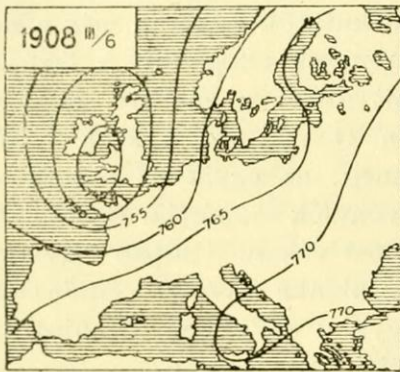
A korábbi eddigi idevágó kutatásokhoz hiányzottak a pontos törvényszerűleg megállapított tények és ezek híján azok az élettani kutatások sem mozoghatnak biztos talajon, amelyek a szabadban való észleletek további feldolgozására irányulnak, mert a tények hiányában nincs meg a fogantyúnk a kérdések helyes feltevéséhez. Nagyon jellemző e tekintetben GRÖBBELS nyilatkozata a madárvonulás élettanáról szóló értekezésében (Verh. d. Ornith. Ges. Bayerns 1928. p. 47.): „Az élettan szempontjából azt kell kérdeznünk, vajjon az időjárásbeli tényezők a vonuló madárnak tulajdonképpen mely érzékszervére lehetnek hatással; mert, hogy ily hatás bizonyos mértékig még is csak megvan, azt alig lehet kétségbe vonni.“ GRÖBBELS itt a tapintást, légnyomást és hőmérsékletet érzékelő szervekre gondol, továbbá a légzacskók közre-

*) Szerző előadása a Nemzetk. Madártani Kongresszus II. osztályában, Amsterdamban, 1930. június 3-án.

***) Vortrag des Verfassers auf dem Internationalen Ornithologen Kongress in Amsterdam am 3. Juni 1930. Der deutsche Text wird im Kongressberichte erscheinen.

működésére is. E kérdéskomplexum szabatos vizsgálata és megoldása nem volt tőle várható, mert hiszen nem volt oly kifogástalanul megállapított tények birtokában, amelyek vizsgálatainak valamilyen határozott irányt adhattak volna.

Magyarországon e probléma iránt már régóta nagy az érdeklődés. HEGYFOKY KABOS, a neves meteorologus volt az első, aki a kérdést bővebb megfigyelési anyag alapján vizsgálhatta és a légnyomási viszonyok kétségtelen befolyását kimutatta, magam pedig több tanulmányban bizonyíthattam, hogy a vonulási terminusok az időjárás szerint nagyon eltérők lehetnek és hogy minden évnek egészen határozott vonulási jellege van:— normális, késői vagy korai. Nagyon világosan és szemléletesen nyilvánult ez meg egész Európára vonatkozólag a kakuk tavaszi vonulásában, miként azt a kopenhágai madártani kongresszuson volt alkalmam bemutatni. Az időjárásnak a vonulási időpontokra való hatását ott félreismertetlenül és megtámadhatatlanul bebizonyítottam.

1. ábra.

Akkori megállapításaim azonban, bevalom, nagyon is általánosak voltak és nem tartalmaztak oly mozzanatokat, amelyek a pozitív élettani vizsgálatok számára kiindulási alapul szolgálhattak volna.

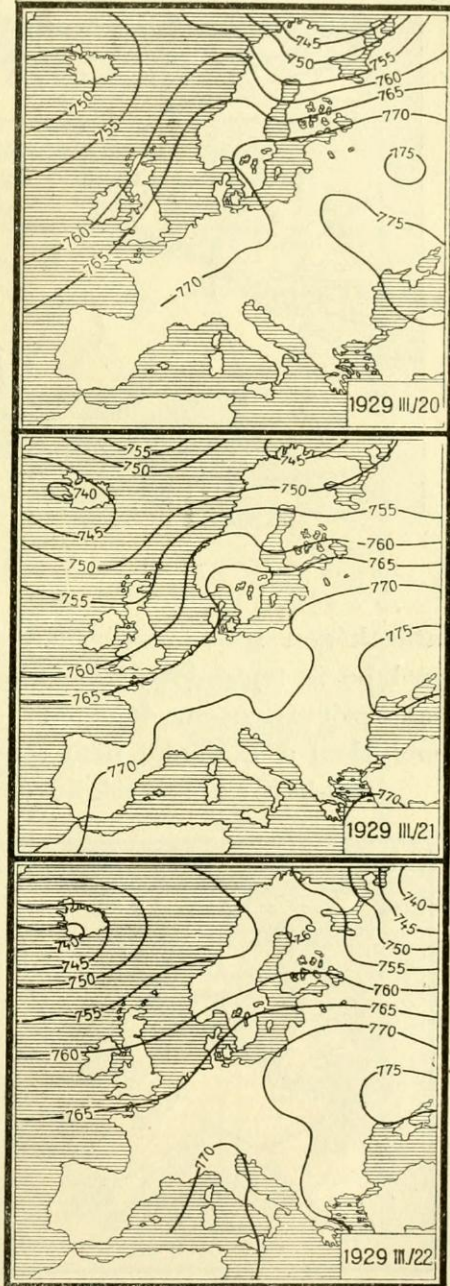
További kutatásaim során azonban, úgy vélem, sikerült legalább az erdei szalonka tavaszi vonulásában oly törvényszerűségeket, oly tisztán mutató tényezőket találnom, hogy a mindenkori időjárási helyzet alapján már előre jelezhetővé vált, mikor és hol fog megindulni Magyarországon az erdei

szalonka felvonulása és milyen lesz a lefolyása. E jelenséget már jól megállapítottnak mondhatom, mert ez a prognózis már 4 év óta bevált. Eddig egy hiba sem csúszott bele, ami pedig az időjósítás terén tudvalevőleg nem egyszer megtörténik. A vonulás és a meteorológiai tényezők kapcsolatának ily biztossággal megállapított törvényszerűsége a majdan meginduló élettani vizsgálatoknak már a kérdések helyes feltevéséhez és a továbbépítéshez szükséges kiindulási és támadási pontjául is szolgálhat.

A szalonka-vonulásnak ez a prognózisa azon a tényen alapul, hogy a vonulás az első tavaszi északnyugati ciklonnal indul meg. A ciklon alatt itt nem azt a meteorológiai jelenséget kell érteni, amely pusztítólag szokott fellépni, hanem azt az időjárási helyzetet, a mikor Anglia fölött alacsony légnyomás van. Egy ilyen tipikusan az erdei szalonka felvonulására előnyös időjárási helyzetet mutat az 1908. évi március 6-iki meteorológiai térkép (1 ábra). A ciklon úgynevezett magja, a

legkisebb légnyomás területe, Anglia felett van. Hasonló, bár kevésbé tipikus, de még mindig kedvező időjáráshelyzet látható az 1929. március 21-iki térképen. (2. ábra) Itt a ciklon magja Izland fölött van, de egész Anglia még a hatáskörébe esik. Ez a ciklon indította meg az 1929-iki szalonkavonulást. A harmadik típust az 1930. március 3-iki térkép mutatja (3. ábra), amelynél a ciklon magja Angliától délre az Óceánon volt. Ez a ciklon indította meg az 1930-iki tavaszi felvonulást. Az ellentétes, a vonulást gátló, illetőleg megállító időjáráshelyzet típusát az 1929. március 13-iki térkép mutatja (4. ábra). Ezt a helyzetet az Anglia fölötti magas légnyomás, tehát az úgynevezett anticiklon jellemzi.

A ciklonoknak az erdei szalonka felvonulására való hatását az 5-ik ábrán bemutatott grafikon szemlélteti. Ezen az 1927–30. évek vonulásának lefolyása van ábrázolva és a megfelelő időjáráshelyzetekkel egybehasonlítva. A függőleges vonalak a február 24-ével, a legkorábbi érkezési adattal kezdődő napokat jelzik április 12-éig, a 4 év alatti legkésőbbi érkezési napig. A vízszintes vonalak ama adatok százalékban kifejezett mennyiségét jelzik, ahány helyen egy bizonyos napon az első erdei szalonka észleltetett. Ezt az adatszámot azért kellett százalékokban megadni, hogy az egyes évek adatai egymással összehasonlíthatók legyenek. Így például 1930. március 16-án az erdei szalonka 16 állomáson volt első ízben észlelhető, ami az összes adatok 11,8 százalékának felel meg. Ez a százalékérték azután a megfelelő függőleges vonalra van rávezetve. Az így nyert pontok összekötéséből keletkező grafikon ábrázolja a vonulás lefolyását. A vonalkázott felületek az északnyugati ciklon időpontját és időtartalmát tüntetik fel.

2. ábra.

Az így nyert pontok összekötéséből keletkező grafikon ábrázolja a vonulás lefolyását. A vonalkázott felületek az északnyugati ciklon időpontját és időtartalmát tüntetik fel.

Ha már most a vonulás lefolyását ezekkel az északnyugati ciklonokkal hasonlítjuk össze, kivétel nélkül minden esetben azt találjuk, hogy a vonulásnak felszálló ágát, tehát megindulását vagy egy újabb meg-

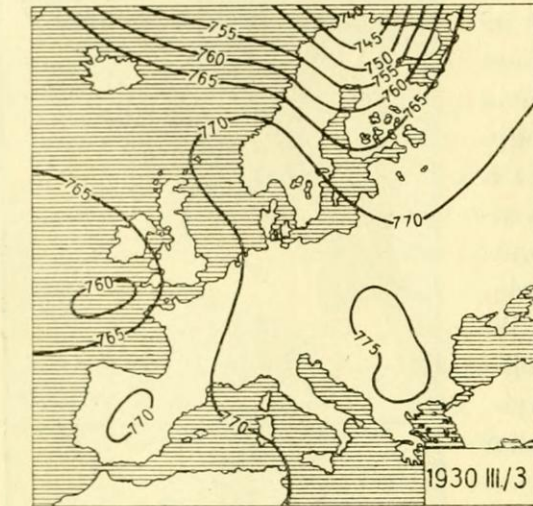
mozdulását egy ciklon vezeti be, vagy vele pontosan egybeesik.

1927-ben már február végén tartós északnyugati ciklon mutatkozott. E ciklon sorozat még kissé korai volt, még a tulajdonképpeni szalonkavonulás időpontja előtt kezdődött, úgy hogy a vonulási mozgalom teljes intenzitású megindítására nem volt képes. A délnyugati téli szállásokon és átvonulási területeken lévő szalonkák vonulási készsége azonban mégis annyira felébresztette, hogy az a március 4-én kifejlődött második ciklon

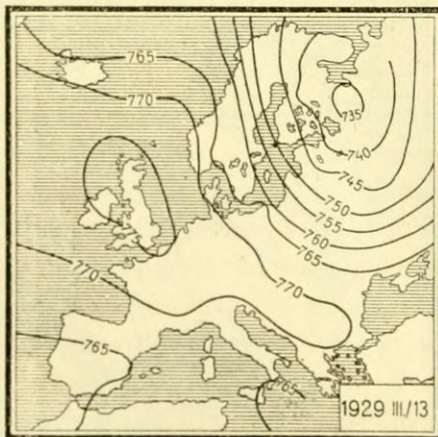
hatásaképpen robbanásszerűleg indult meg, március 7-én kulminált és ezzel be is fejeződött. Eme időpont után a szalonka első érkezését már csak szórványosan, főképen a magaslati és oly helyekről jelentik, amelyeken a szalonka nem rendes átvonuló, mint pld. a Nagyalföldön.

1928-ban az első, sekély és csak rövid ideig tartó ciklonok, március

1-jén és 3-án lépnek föl; utánuk március 5-én és 6-án jelentkezett az újabb ciklon. A vonulás ennek megfelelően indul meg, vagyis nem oly robbanásszerűen, mint az előző évben. Mint-hogy a ciklonok után a vonulást hátráltató anticiklonok léptek föl, azért a vonulás majdnem szünetelt a következő ciklonig, a mely a vonulást újból megindította. A vonulás ebben az esztendőben két kulminációt mutat. A vonulás lefolyásának az időjárással való kapcsolata ebben az abnormális esztendőben is kétségtelenül bebizonyult.

3. ábra.

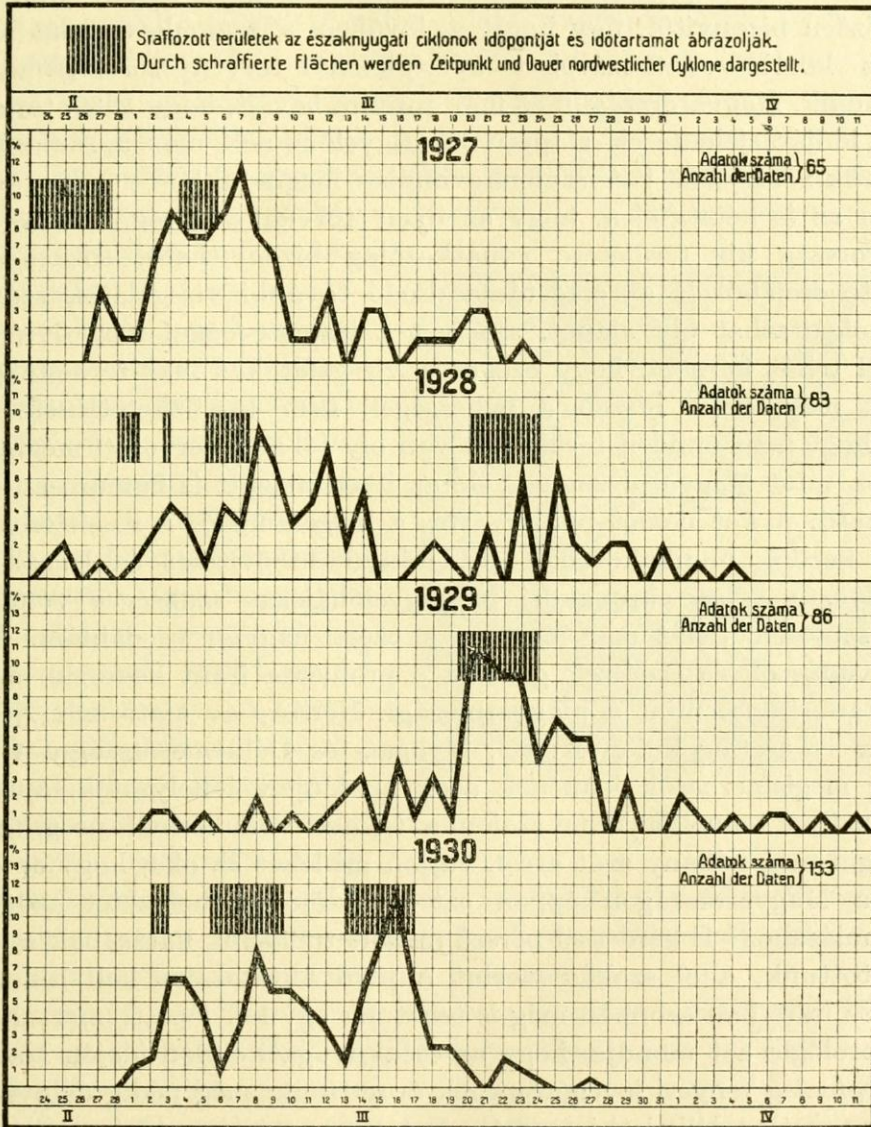
4. ábra.

1929-ben csak március 20-án jelentkezett az első északnyugati ciklon, amely néhány napig tartott s ezáltal egyszerre megindította a vonulást, a mely aztán rövid egy hét alatt csaknem teljesen le is folyt.

A ciklonnak a vonulás kulminációjával való egybeesése itt különösen tisztán látható; — a vonulás itt is csak az első tavaszi ciklon megjelenésével fejlődhetett ki, ha nagy késéssel is.

Az erdei szalonka tavaszi
fölvonulása és az időjárás az
1927 - 30 években

Der Frühjahrszug der Waldschneffe
und die Witterung in den Jahren
1927 - 30

5. ábra.

Talán ennél is meggyőzőbb az 1930-iki év, amelyben az első sekély ciklon már március 3-án jelentkezett, de rögtön el is vonult. Ennek eredménye a vonulás megindulása, de hamar következő ellanygulása

volt. A következő ciklon körvonalai március 6-án jelentkeztek már. Ez azonban csak nagyon kis méretekben fejlődhetett ki, úgy hogy a vonulás megindult ugyan, de nem tudott teljesen lefolyni. Végre március 14-én megérkezett a harmadik s most már jól kifejlett ciklon, amelyre most már a vonulás teljesen kifejlődhetett s egyben hirtelen véget is ért.

Ugy vélem, hogy ez az ismertetés az erdei szalonka vonulásának lefolyása és az időjárás helyzet közötti összefüggést eléggé tisztán és meggyőzően bizonyítja, úgy hogy a jövőben a szalonkavonulás és az időjárás közti vonatkozásokat kétségtelenül törvényszerűséggé kell elismernünk. Magyarországon ez már annyira bevált, hogy 1930. tavaszán a napi időjárásjelentések alapján megfigyelőinknek már a rádió útján izenhettük: Vigyázat! A szalonkavonulás megindul!

Ám az is kétségtelen, hogy az ilyen törvényszerűség, amely csak Magyarország kis területére vonatkozólag bizonyítható, sokat veszít bizonyító erejéből és az erre támaszkodó további vizsgálatok számára nem szolgáltathat oly alapot, amelyet a kutató joggal megkövetelhet. Azt kell tehát kérnem, hogy ezeket a vizsgálatokat más területeken is kezdjék meg, mert hiszen a nehézségek nem legyőzhetetlenek. Igaz ugyan, hogy nem minden területnek van oly jól megszervezett megfigyelő hálózata, mint Magyarországnak, de az ilyen másutt is hamarosan megvalósítható. A két német madárvárta, a helgolandi és a rossitteni, már meg is kezdte munkakörének ily irányú kibővítését és Drost már hangsúlyozta is az europaközi megfigyelőhálózat szükséges voltát. A lelki diszpozíció tehát már megvan s ezért nagyon esodálnám, ha a német vadászok és erdészek gárdája e probléma iránt kevesebb érdeklődést tanusítana, mint a magyarországi. Néhány év alatt már Németországra — esetleg külön Kelet-, Nyugat- és Délnémetországra vonatkozólag megismerhetők lennének azok az időjárás helyzetek, amelyek ott is lehetővé tennék az erdei szalonka tavaszi vonulásának prognózisát.

Végül még néhány szót arról, vajjon mi lehet az oka, hogy az erdei szalonka Magyarországon éppen ezt az időjárás helyzetet választja a felvonulásához? E kérdéssel persze megint tudásunk határának a közelébe jutottunk, ahol szokás szerint a jövő kutatásaira kell hivatkoznunk. Ez irányban azonban még is tehetünk egy kis lépést, mert hiszen a meteorológia azt mondja, hogy az északnyugati ciklon idején Magyarországra meleg tengeri levegőtömegek áramlanak, még pedig délnyugati, déli vagy esetleg délkeleti irányból. Ezt 1930. március 15-én, tehát egy nappal a fővonulási nap előtt a breslauer meteorológiai intézet által kiadott időjárástérkép*) szembeszökően bizonyítja. Ez a modern időjárástérkép

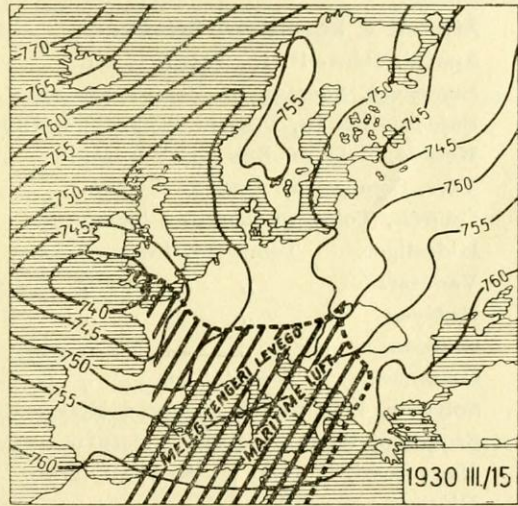
*) Ugy a térképért, mint a tanulmányom folyamán nyújtott sokféle szakszerű felvilágosításért ezen helyen is köszönetet mondok Dr. AUJESZKY LÁSZLÓ-nak. Sch. J.

nem csak a légnyomás eloszlását stb. mutatja, hanem a hideg és meleg levegőtömegek területeit és azok áramlási irányait is. E napon a Magyarországtól délre és délnyugatra eső területek, tehát az átvonulás és téli szállás területei északkeletre áramló meleg levegővel voltak telítve. Valószínű tehát — talán inkább vitathatlan is — az a feltevés, hogy az erdei szalonka ezt az áramlást hasznára fordítja és vele északkeletre megindul, hogy fészkelőterületeit elérhesse. E feltevés annál is hihetőbb, mert megegyezik az erdei szalonkának Magyarországon évek hosszú során megállapított délnyugat-északkeleti felvonulási irányával. Ez a tény az erdei szalonka tájékozódási képességének magyarázatánál is nem csekély jelentőségű lehet.

Az igazi nehézség azonban annál a kérdésnél jelentkezik, hogy ez a meleg tengeri levegő miképpen befolyásolja a téli szállásán vagy átvonulási területén lévő szalonkát? Ismeretes, hogy az időjárás tényezők hatása kettős: egyrészt szenzotonikus — közvetlenül az érzékszervekre ható, másrészt centrotonikus, vagyis a központi idegrendszerre ható. A szenzotonikus-sal, pld. a hideggel szemben védekezhetünk úgy, hogy előle fűtött helyiségbe vonulunk. A centrotonikussal szemben ez már nem lehetséges. A csúszos és tyukszemfájdalmak, a sirok-kónál jelentkező levertség és vérnyomáscsökkenés stb. nem szüntethetők meg azáltal, hogy

más hőmérsékletű vagy szellőztetett helyiségbe menekülünk. GRÖBBELS feltehetőnek tartja, hogy e jelenségeknél oly reflexekről van szó, amelyek a szimpatikus idegrendszerből indulnak ki.

Ily irányú vizsgálatokra a madártani kutatás már nem illetékes. Nekünk, szabadban észlelő ornithologusoknak csak az lehet a feladatunk, hogy a problémának reánk eső részét derítsük fel és a szükséges észleleti anyagot szolgáltatassuk, hogy azt azután a meteorológusok és fiziológusok a további kutatás alapjául felhasználhassák. Befejezésül nem mulaszthatom el az Intézet köszönetét és elismerését kifejezni lelkes megfigyelő gárdánknak és mindazoknak, a kik az Intézet kérésére a kutatásokhoz szükséges adatokat szolgáltatatták. Nem hivalkodásból, hanem inkább lelkes megfigyelőink dicséretére akarom megállapítani

6. ábra.

azt, hogy eddig más országokban ilyenmü vizsgálatokat nem lehetett lefolytatni, mert nem volt olyan megértő közönsége, mint nekünk. Biztosra veszem, hogy hasonló kérdések megoldására irányuló megfigyelésekre vonatkozó kérelmeink a jövőben is hasonló megértéssel találkoznak.

FÜGGELÉK.

Az erdei szalonka 1930. évi tavaszi vonulásáról beérkezett adatok.

Hogy lelkes megfigyelőinknek teljes képet adhassunk az erdei szalonka 1930. évi tavaszi vonulásának a lefolyásáról, azért idő sorrendben közöljük a hozzánk beküldött, valamint a szaklapokban közölt érkező és egyéb adatokat. Különösen becsesek a fészkelési adatok, amelyek mindegyike értékes adalékot jelent az erdei szalonka hazai fészkelő területének az ismeretéhez. Ezúttal is felhívjuk az érdeklődők figyelmét a szalonkafiókák gyűrzésére. A szükséges gyűrűket az intézet mindenkinek díjtalanul bocsátja rendelkezésre.

Áttelelt a következő helyeken :

Apatin, Bács-	B. m.	WÁHL	IGNÁC.
Berzencze,	Somogy m.	PETHŐ	ÁNDOR.
Bajszentistván,	Pest m.	VANCSURA	ANTAL.
Kehida,	Zala m.	NÉMETH	KÁLMÁN.
Vörs,	Somogy m.	GULYÁS	JÓZSEF.
Csibrák,	Tolna m.	RHÉDEY	ISTVÁN.
Hidasliget,	Temes m.	LINTIA	DÉNES.
Vadászerdő	„	„	„
Hattyas	„	„	„
Ghiroda	„	„	„
Ócsanád,	Torontál m.	„	„
Solymár,	Pest m.	DR. TARPAY	MIKLÓS.
Szokolya,	Hont m.	KÁLLAY	ÁRPÁD.
Nagyoroszi,	Nógrád m.	KALMÁR	ERNŐ.
Diósjenő,	Nógrád m.	RÉZ	ENDRE.
Tapolezafürdő,	Borsod m.	PAJOR	TAMÁS.

Nagyon érdekes képet mutat az áttelelt állomások elhelyezkedése — szinte tökéletesen megfelel az ország téli klimatologiai térképének. Ezek az állomások az ország déli és nyugati részén vannak; az egyetlen északkeleti állomásnak, Tapoleza-fürdő, Miskolc mellett, hévíz forrása van s úgy látszik az tette lehetővé az áttelelt.

Az érkező adatok a következők:

- III.* 1. Baranyasellye, GÁSPÁR VILMOS: *III.* 5, 6 drb; *III.* 6, 4 drb; *III.* 8, 5 drb; *III.* 15—17. teljes húzás.
- III.* 1. Magyaregregy, Baranya m. KÜHNEL MÁRTON. gye.;
- III.* 2. Hegyháthodász, Vas m. SIPOS ANTAL.
- III.* 2. Pécsvárad, Baranya m. AGÁRDI EDE: *III.* 16, 4 drb; *III.* 19 húzás. *III.* 22, 3 drb; *III.* 29, 1 pár és 3 drb.
- III.* 2. Topolya, Zemplén m. EGYEDI LÁSZLÓ: *III.* 3 is, de azután csak *III.* 18.
- III.* 3. Bátaapáti, Tolna m. GRÓF APPONYI KÁROLY erdőhivatala.
- III.* 3. Berzencze, Somogy m. HERCEG FESTETICS TASZILÓ erdőhivatala; *III.* 3, 2 drb; *III.* 4, 2 drb; *III.* 5, 1 drb; *III.* 6, 3 drb.
- III.* 3. Buják, Nógrád m. GRÓF PAPPENHEIM uradalom.

- III. 3. Ipolyság, Hont m. KÉGL ELEMÉR; III. 7. DR. KEVICZKY DÁNIEL.
- III. 3. Kiskemenceze, Zemplén m. EGYEDI LÁSZLÓ; III. 20—25 jó húzás, Nagy-Kemenceze.
- III. 3. Küküllővár, Kisküküllő m. DR. KÖNTZEI GERÓ.
- III. 3. Pogányszentpéter, BARTHOS GYULA.
- III. 3. Szakcs, 3 drb; III. 4, 2 drb. DR. BALOGH KÁLMÁN.
- III. 3. Szentpéterfa, Vas m. KOZARITS GYÖRGY.
- III. 3. Tata; 1 drb; III. 8, 2 drb; III. 9, 1 drb. SOMORJAI JÓZSEF; III. 8. DIÓSY GYULA.
- III. 3. Telkibánya, Abauj-Torna m. BORSOS ANDOR; III. 14. jelent meg újra. erről a napról CRAUS GASZTON is jelzi.
- III. 4. Csibrák, Tolna m. RHÉDEY ISTYÁN.
- III. 4. Kurd, Tolna m. DR. KOVÁCS GÁBOR.
- III. 4. Diósjenő, Nógrád m. RÉZ ENDRE. *)
- III. 4. Hódmezővásárhely, BODNÁR BERTALAN.
- III. 4. Kalacs, Moson m. CORIAN Y. J.
- III. 4. Kaposvár, Vitéz ZERGÉNYI ENDRE; III. 22. PFEIFFER JÁNOS.
- III. 4. Keszthely, DR. KELLER OSZKÁR; III. 6, Vallus erdő.
- III. 4. Középrigóc, Somogy m. DR. KOVÁCS GÁBOR.
- III. 4. Mohács, III. 16—17. főhúzás, DR. SZLÁVI KORNÉL; III. 18, 19 sok, azontúl III. 31-ig naponként, Főhercegi erdőhivatal.
- III. 4. Porrog, Somogy m. METZLI CAMILL.
- III. 4. Nyitra,
- III. 5. Denna-pusztá, Somogy m. DR. KOVÁCS GÁBOR.
- III. 5. Hidasliget, Temes m. LINTIA DÉNES.
- III. 5. Kismarton, Sopron m. HORVÁTH ENDRE.
- III. 5. Léva, DÉNES ZOLTÁN.
- III. 5. Misefa, Zala m. BOSNYÁK ANDOR.
- III. 5. Molnaszecsőd, Vas m. MOLNÁR LAJOS.
- III. 5. Nagylozs, Sopron m. BÁRÓ SÓLYMOSY LÁSZLÓ.
- III. 6. Círókahosszmező, Zemplén m. EGYEDI LÁSZLÓ; III. 18, 4; III. 19, 7—8; III. 23—25 teljes húzás.
- III. 6. Mád, Zemplén m. BÁCSY LÁSZLÓ és LÁZÁR FERENC; III. 12, 15, 16 jó húzás.
- III. 6. Öskü, Veszprém m. RAKOVSKZY EGON.
- III. 7. Bajaszentistván, VANCURA ANTAL; III. 14, 7 drb; IV. 11, utolsó; DR. MAKRAY LÁSZLÓ szerint III. 23 jó húzás.
- III. 7. Felsőbabád, Pest m. BALATONI FARKAS LÁSZLÓ; III. 16—20 főhúzás; III. 31. utolsó.
- III. 7. Felsőgalla, Komárom m. SOMORJAI JÓZSEF.
- III. 7. Gyöngyös, Heves m. Nimród-Vadászujság.

*) Réz Endre az egész idényre kiterjedő megfigyeléseket végzett megfelelő időjárási feljegyzésekkel. Az adatokat tömörítve a következőkben közlöm: III. 4, 1 drb; III. 5, 4 drb; III. 6, 2; III. 7, 3; III. 8, 2; III. 9, 4; III. 10, 6; III. 11, 2; III. 12 és 13, nincs; III. 14, 1; III. 15, 8; III. 16, 6; III. 17, 8; III. 18, 4; III. 19, 3; III. 20, 2; III. 21, 4; III. 22, 8; III. 23, 14; III. 24, 14; III. 25, 33; III. 26, 20; III. 27, 11; III. 28, 18; III. 29, 24; III. 30, 20; III. 31, 19; IV. 1, 19; IV. 2, 11; IV. 3, 10; IV. 4, 10; IV. 5, 16; IV. 6, 17; IV. 7, 16; IV. 8, 16; IV. 9, 10; IV. 10, 8; IV. 11, 9; IV. 12, 7; IV. 13, 6; IV. 14, 8; IV. 15, 3. Az ápr. 15. utániak valószínűleg, itt költenek, mert ápr. 16-án 4-es fészekaljat találtak Sósikut-pusztán (Nógrád m.).

- III. 7. Nagycsákány, Vas m. WALZEL JÓZSEF.
 III. 7. Szántód, Somogy m. MÚRKLY ISTVÁN.
 III. 7. Veszprém, TANKA SÁNDOR.
 III. 8. Bakonyszentlászló, Veszprém m. WITTICH BÉLA.
 III. 8. Egerszólát, Heves m. MÁRKUS JÁNOS.
 III. 8. Gánt, Fejér m. LÁSZLÓ PÁL.
 III. 7. Iharkút, Veszprém m. MOLITORISZ ÁKOS.
 III. 8. Kálmánca, Somogy m. HAJEK ANTAL.
 III. 8. Lesencezeistvánd, Zala m. BÁRDIÓ ADOLF.
 III. 8. Nagyszeben, Karpathen Waidwerk 1930.
 III. 8. Piszke, Esztergom m. ANDRÉKA ÖDÖN; 16—18 főhúzás.
 III. 8. Sárvár, Vas m. RUSZNYÁK LAJOS.
 III. 8. Sükösd, Pest m. KOVÁCS JÓZSEF; III. 14. BUSTÁR ÁGOSTON.
 III. 8. Sümeg, FORINTOS KÁROLY.
 III. 8. Süttő, Esztergom m. DR. KOVÁCS KÁROLY.
 III. 8. Szepetnek, Zala m. BARTHOS GYULA; III. 9. UNGER ULLMANN ELEK.
 III. 8. Szokolya, Hont m. KÁLLAY ÁRPÁD.
 III. 8. Tardona, Borsod m. DR. MAUKS KÁROLY.
 III. 9. Budapest, DR. KOVÁCS GÁBOR.
 III. 9. Gyulavári, Békés m. KOLLÁNYI JÓZSEF.
 III. 9. Ipolynyék, KÉGL ELEMÉR.
 III. 9. Kőszeg, özv. CHERNEL ISTVÁNNÉ; III. 10. TAUSCHER BÉLA III. 17, 18:
 főhúzás.
 III. 9. Mátrafüred, Heves m. RISKÓ GYULA.
 III. 9. Murakesztur, Zala m. UNGER ULLMANN ELEK.
 III. 9. Sopron, RÓTH GYULA; III. 15. VITÉZ ÁGOTA BÉLA.
 III. 9. Tapolca, Zala m. DR. STUDINKA BÉLA.
 III. 9. Vöröskövár, Pozsony m. GRÓF PÁLFFY KÁROLY.
 III. 10. Balatonederics, KISS J.
 III. 10. Felsőpetény, Nógrád m. DR. KOVÁCS GÁBOR.
 III. 10. Kőhalom, Nagyküküllő m. Karpathen Waidwerk 1930.
 III. 10. Nagyenyed, Karpathen Waidwerk 1930.
 III. 10. Sátoraljaujhely, KOMJÁTHY OSZKÁR; III. 19, BOROS LÁSZLÓ.
 III. 10. Szekszárd, KAMARÁS BÉLA.
 III. 10. Várpalota, (Királyszállás) SAVIDER FRIGYES.
 III. 10. Nagykanizsa, BARTHOS GYULA.
 III. 10. Vértesnána, Fejér m. SARVÁJ CZ FERENC.
 III. 10. Vörs, Somogy m. GULYÁS JÓZSEF.
 III. 11. Bakonyszombathely, Veszprém m. GRÓF ESZTERHÁZY LÁSZLÓ.
 III. 11. Börzsöny, Tolna m. DR. SZILÁGYI VIKTOR Erdőhivatala.
 III. 11. Felsőtárkány, Heves m. CRAUSZ GASZTON, BÁRÓ WARDENER MIHÁLY.
 III. 11. Magyaróvár, Főhercegi Erdőhivatal: III. 18—25. főhúzás az utóvonulás
 IV. 7-ig; IV. 11. utolsó.
 III. 11. Nagylibercse, Nógrád m. GHILLÁNYI TIBOR: III. 15-től jó húzás,
 III. 21. főhúzás; III. 25. már 3 tojásból álló fészekalj.
 III. 11. Parád, Heves m. GALAMBOS GÁSPÁR.
 III. 11. Taktakenéz, Zemplén m. KÁLÓCZY LÁSZLÓ és DR. CS. OROSZ KÁROLY.
 III. 12. Gyöngyössolymos, Heves m. Nimród-Vadászujság 1930. évf.
 III. 12. Gyöngyösoroszi, Heves m. Nimród-Vadászujság. 1930. évf.
 III. 12. Középgyűrű, Zala m. DR. KELLER OSZKÁR.

- III. 12. Sellemberk, Szeben m. Karpathen Waidwerk 1930. évf.
 III. 12. Szada, Pest m. PÉTER IMRE.
 III. 12. Tamási, Tolna m. KRAUSZ KÁROLY.
 III. 13. Nemesvámos, Veszprém m. SZABÓ ERNŐ.
 III. 13. Telki, Pest m. IFJ. SZUNYOGH ANDRÁS*.)
 III. 13. Tüskevár, Veszprém m. LÁSZLÓ JENŐ.
 III. 14. Brassó, HAUSMANN ERNŐ.
 III. 14. Debrecen, BÁRSONY GYÖRGY; III. 19, DR. WINKLER J. III. 21., PUSKÁS KÁROLY.
 III. 14. Füleek, Nógrád m. DUCHON LAJOS.
 III. 14. Kétútköz, Heves m. GRAEFL ANDOR.
 III. 14. Nagykőrös, DR. JALSOVICZKY LÁSZLÓ; III. 17. Magyar Vadász Ujság 1930. évf.
 III. 14. Orsova, Karpathen-Waidwerk, 1930. évf.
 III. 14. Putnok, Borsod m. MÁTÉ FERENC.
 III. 14. Temesvár.
 III. 15. Ajka, Veszprém m. FEKETE ISTVÁN.
 III. 15. Béndek, Somogy m. DR. KACSKOVICS MIHÁLY.
 III. 15. Tapolczafürdő, Borsod m. PAJOR TAMÁS; III. 17. CRAUSZ GASZTON.
 III. 15. Nagybátony, Heves m. DR. MURCZKÓ LÁSZLÓ.
 III. 15. Nagymaros, Hont m. Nimród-Vadászujság 1930. évf.
 III. 15. Ózd, Borsod m. DR. SWEHLA GYULA.
 III. 15. Pásztó, Heves m. DR. MURCZKÓ LÁSZLÓ.
 III. 15. Dénesfa, Sopron m. KOLOZSY GÁBOR.
 III. 15. Rudabánya, Borsod m. DUDASKÓ H. III. 16., SZTANYKOVSKY SÁNDOR.
 III. 15. Sajóbáony, BÁRÓ WARDENER MIHÁLY.
 III. 15. Sápapuszta, Somogy m. NOSZTICZIUS ÁRPÁD.
 III. 15. Sárospatak, SZÜCS ISTVÁN, III. 16. BORSOS LÁSZLÓ, SZTANYKOVSKY SÁNDOR
 és IFJ. ZSUBRINSZKY.
 III. 15. Türkös, Brassó m. HAUSMANN ERNŐ.
 III. 16. Barcs, Somogy m. STIX VIKTOR.
 III. 16. Derecske, Bihar m. MISKOLCZY ISTVÁN.
 III. 16. Devecser, Veszprém m. STARK DEZSŐ.
 III. 16. Diósgyőr, Borsod m. HUSZÁR KÁROLY.
 III. 16. Doboz, Békés m. CSATH ANDRÁS.
 III. 16. Egyek, Hajdu m. SCHARPF LÁSZLÓ.
 III. 16. Fürged, Tolna m. KRAUSZ KÁROLY.
 III. 16. Galgahévíz, Pest m. VOLLNHOFER PÁL.
 III. 16. Göncz, Abauj-Torna m. BORSOS ANDOR.
 III. 16. Hasznos, Heves m. DR. MURCZKÓ LÁSZLÓ. 18-án 15 drb.
 III. 16. 13 drb. Kiskundorozsma, DR. GYÖRFFY ISTVÁN.
 III. 16. Krasznahorkaváralja, Gömör m. ZSILINSZKY.
 III. 16. Márianosztra, Hont m. CZECKÓ FERENC.
 III. 16. Nyiregyháza, NAGY LAJOS; III. 17, LÁZÁR FERENC.
 III. 16. Remenye, Sáros m. Nimród.
 III. 16. Sajókaza, Borsod m. BÁRÓ RADVÁNSZKY KÁLMÁN.

*.) A III. 10—22. között végzett naponkénti megfigyelés adatai a következők :
 III. 10—12. nincs ; III. 13. 4 drb. ; III. 14. 2 drb. ; III. 15. 1 ; III. 16. nincs ; III. 17. 13 ;
 III. 18. 7 ; húzás kezdete 5 h 10'. Korrogni és pisszegni hallotta 3 h 40', 4 h 10',
 4 h 40', 4 h 50' ; III. 19. 11 ; III. 20. 25 ; III. 21. 12 ; III. 22. 11 drb.

- III. 16. Szászrégen.
 III. 16. Szín, Abauj-Torna m. Nimród-Vadászujság 1930. évf.
 III. 17. Abauj-Szemere, KOZLÁNSZKY JÓZSEF III. 21. 16 drb.
 III. 17. Beregszász, Kárpáti Vadász 1930. évf.
 III. 17. Mocsolyás, Borsod m. SZEÖTS BÉLA, III. 19. már jó húzás.
 III. 17. Nagyszombat, Pozsony m. NIKOLINI SÁNDOR; jó húzás április 10-ig.
 III. 17. Nyírbátor, BAGNIGG IMRE.
 III. 17. Tállya, SÓHALMY IMRE; esti húzáson 11 drb, 18-án elég jó húzás.
 III. 17. Zalapölöske, NOVÁK J.
 III. 17. Sztropkó, Zemplén m. MESZLÉNYI ÁRPÁD.
 III. 17. Tápiószele, Pest m. BLASKOVICS GYÖRGY.
 III. 17. Tarpa, Bereg m. KABÁ CZY ERNŐ.
 III. 18. Etes, Nógrád m. DR. JAKSITZ MIHÁLY.
 III. 18. Köbölkút, Esztergom m.
 III. 18. Nagyoroszi, Nógrád m. KALMÁR ERNŐ.
 III. 19. Kecskemét, IFJ. MÉSZÁROS GYÖRGY.
 III. 19. Nagybánya, MIKOLA ANDRÁS.
 III. 19. Uzon, Háromszék m. DR. SZENTIVÁNYI GÁBOR.
 III. 19. Zombor, Bács m. SCHENK HENRIK.
 III. 20. Jekelfalva, Szepes m. MIKULETZKY FERENC.
 III. 20. Rozsnyó.
 III. 22. Bezdán, Bács m. WÁHL IGNÁC.
 III. 22. Lőcse, Szepes m. ARMOND AURÉL.
 III. 22. Neczpál, Turócz m. JUSTH ÖDÖN.
 III. 23. Hunfalva, Szepes m. BETHLENFALVY ERNŐ.
 III. 23. Szepesbéla, JURÁN VIDOR; IV. 12, 13. főhúzás. V. 4. Lőcse nagy húzás,
 kb. 30 drb.
 III. 24. Leibicz, Szepes m. MAUKS VILMOS.
 III. 27. Kislipnik, Sáros m.
 IV. 7. Mándok, Szaboles m. RÉPÁSZKY ISTVÁN.
 III. 27—29. IV. 6—9. főhúzás, Solymár, DR. TARPAY MIKLÓS; IV. 8. teljes fészekalj.